

II.

Et Sammenstød mellem Autoriteter 1781.

Ved *Immanuel Barfod*.

Meddeleren ytrer i et Brev til Udgiveren: »Da jeg forleden i mine Samlinger stødte paa hoslagte, tænkte jeg mig Muligheden af, at det kunde anvendes i Kirkehist. Samlinger. Mig morede det nu at læse det, fordi jeg her ret gjenkjendte den gamle Rhode — ikke som maadelig Historieskriver, men som en ualmindelig dygtig, djærv og nidkjær Provst. Hvilke brillante Smaabreve til DHrr. Friis! Og Hr. Thoring havde han ogsaa et godt Øje til. Morsoomt er det at se, hvorledes den sagtmodige Grev Reventlow var bleven ophidset af de andre, saa han jo virkelig af sit første Brev ses at mene sig som en Matador, der kunde knuse hele Kleresiet, men øjeblikkelig giver Kjøb, da han har læst Rhodes Brev, og maa føle sig selv knust af Biskoppens«.

1. (Biskop Ramus til Provst Rhode).

Pro Memoria. Hvad den udi Hr. Provstens Skrivelse af 6 November, efter Anmeldelse fra Hr. Hahn i Kiøbeløv ved medfulgte Brev indløbne Begivenhed med Skoleholder Fibiger i Horslunde Bye, som ved et uægte Barns Daab i Kiøbeløv Kirke den 17de Søndag efter Trin. er bleven udlagt til Barnefader, er angaaende, da burde hand strax været suspenderet fra sit Embede, indtil hand paa lovlig Maade fralægger sig det ved Benægtelses Eed, i fald hand dertil trøster sig, og med en god Samvittighed kand giøre det; Hr. Provsten ville derfor strax lade ham forkynde Suspension, med Forbud ei at befatte sig med sit Embede enten som Skoleholder eller Organist, indtil han, som meldt, lovligen har befriet sig fra denne offentlige Udleggelse, hvilket Hr. Provsten tillige ville melde for Præsten N. N.,

at der imidlertid kunde besørges Skolen ved en anden forsynet, paa det Børnene ei derover skal blive forsømte nu paa denne Tid, da deres Skolegang meest gaaer for sig; men skulde bemeldte Fibiger ikke inden en vis ham forelagt Tid af 3 a 4 Uger i det høieste have aflagt sin Benægtelses Eed og derved befriet sig, om hand kand giøre den med en god Samvittighed, da bør hand reent removeres fra Embedet og saadant anmeldes for vedkommende Herskab, som det tilfalder at beskikke en anden Skoleholder.

Odense den 14 November 1781.

Jacob Ramus.

2. (Provst Rhode til Degnen Nielsen i Utterslev).

Da Sognepræsten i Kiøbelev velærv. hr. Hahn har ved Brev til mig af 29 Okt. sidstleden tilkiendegivet, hvorledes Skoleholder og Organist i Horslunde Mathias Fibiger er udi Kiøbelev Kirke forleden 17de Søndag efter Trin. udlagt til Barnefader til et der af Capellan Hr. Schlegel døbt uægte Barn af Rolykke, og jeg derom har indhentet Hs H. Hr. Biskopens Betænkning, saa, siden bemeldte Skoleholder og Organist Fibiger ikke har ved Benægtelses Eed befriet sig fra denne offentlige Beskyldning og Angivelse, som han selv skal i Kiøbelev Kirke have været tilstede at anhøre, saa vilde Sognedegn i Utterslev Sr Nielsen uden Ophold begive sig til Skoleholder Fibigers Bopæl i Horslunde tagende med sig Sognedegn Sr Krogstrup eller en anden, at forkynde ham Suspension fra begge sine Embeder, saaledes at han fra nu af ikke mere er enten Skoleholder i Horslunde Skole eller Organist ved Horslunde Kirke, indtil han, om han med frelst Samvittighed kan, ved lovlig Benægtelses Eed, der hvor hans Eed bør tages, beviser sig i ovenanførte uskyldig, hvortil gives ham 3, højst 4 Ugers Ophold, og saa strax med Attest fra vedkommende Rets Dommer notificere mig Sagens Udfald; i vidrig Fald bliver hans Embede til andre bortgivet. Saa skulle og velbemeldte Sr Nielsen og den Mand, han tager med sig, bekendtgjøre dette samme Dag for Sognepræsten velærv. Hr. Thoring, at han efter Hr. Bi-

skopens Villie gjør Anstalt, at Skolebørnene ikke forsømmes herudover, og allersnarest nu, da Skolegang bør mest gaae for sig, Skolen til videre ved en anden tienlig Person besørge.

Uttersløv den 21de November 1781.

P. Rhode.

(Dette forkyndt ved Degnene Nielsen } og Krogstrup for
M. Fibiger og Hr. Thoring). Herpaa tegnede Hr. Thoring:

Mig foreviist, men hvorledes jeg skal kunne efterkomme ovenmeldte S. T. Hr. Biskopens Villie, at faae nemlig Skolen her igien forsynet med en duelig Person paa saa kort en Tid af 3 eller 4 Uger, som Fibiger er forundt til videre Udfald i Sagen, seer jeg paa nærværende Tid og i saadan Hast ikke Udveie til, allerheldst man ikke er underrettet om, hvad man tør love saadan en Person for sin Umage: jeg ønskede mig derfor gierne Hr. Proustens nærmere Betænkning, hvorledes dette da kunde blive at foranstalte.

Horslunde ut supra.

T. C. Thoring.

3. (Prokur. Johannes Friis i Naskov til Provst Rhode).

Pro memoria. Organisten og Skoleholder Fibiger i Horslunde haver besværet sig for mig i Anledning af de Opbævelser, der er gjort imod ham, fordi et løest Rygte beskylder ham for at være Fader til et uægte Barn; men tør jeg give mig den Ære at sige mine Tanker, vilde Deres Velærværdighed tage Dem i agt, at De ei forløber Dem imod bemeldte Fibiger; Thi, saa længe hand ei sigtes paa lovlig Maade for Retten, kan hand ikke aflegge Benægtelses Eed; Thi Benægtelses Eed har alene Sted, naar hand ved Retten sigtes for Horerie og tiltales for Bøder; og naar dette skeer, er hand villig, og med en god Samvittighed kand aflegge den forlangte Eed, men før kand hand ei giøre det; Og altsaa kand hand ei forbinde sig til nogen vis Tid at aflegge Eeden, da det vil ankomme paa vedkommende, der skal have slige Bøder, hvorsnart de ved Retten vil til-

tale ham. Hvad jeg her har skrevet, haaber jeg, Deres Velærværdighed selv indseer, stemmer overeens med Loven, og skulde, som jeg paatvivler, S. T. Hr. Biskopens Resolution indeholde noget, som strider herimod, saa forsikkrer jeg, det er gandske lovstridigt, og vil give Ms. Fibiger Ret til at paastaae Satisfaction i Tiden. I øvrigt udbeder jeg mig Gjenpart af Hr. Biskopens Resolution, ligesom jeg og forventer Deres ærede Svar herpaa saa snart muligt.

Nachsou den 25 November 1781. J. Friis.

Til Høilærde Velærværdige Hr. Provst Rhode.

4. (Provst Rhodes Svar til Prok. Friis).

P. M. Deres Brev har jeg faaet, og vil bede Dem. De en anden gang skaaner mig for saadanne Expressioner: tage mig i agt, forløbe mig mod en Fibiger, kalde Biskopens Resolution lovstridig pp. Jeg har som Provst i Nørre Herred suspenderet Fibiger og det skal hverken De eller andre hans Raadgivere i og udenfor Horslunde Pstgd rygge. Jeg forstaaer Lov og Forordninger ligesaavel som De, og i denne casu, mærker jeg, bedre. .

Uttersløv, den 26 November 1781. Rhode.

5. (Forv. Johan Kristian Friis til Provst Rhode).

Velærværdige og Højlærde og meget højestærede
Hr. Provst.

Da jeg ikke har kundet efterlade at indberette mit højgrevelige Herskab, at Skoleholder Fibiger er suspenderet baade som Skoleholder og Organist, og til Hr. Grevens Efterretning sendt en Copie af Hr. Provstens ærede desangaaende, og Højstbemeldte Deres Højgrevelige Excellence med denne Post haver befalet mig, tjenstærbødigtst hos højestærede Hr. Provst at forespørge mig, hvad Ret Hr. Provsten har haft til at udstæde den Skoleholder Fibiger forkyndte Suspensions Ordre, uden Hr. Grevens Samtykke og Vidende — Hvorom jeg venligst skulde udbede mig Hr. Provstens ærede Svar — forblivende —

Pederstrup, den 4 December 1781. J. C. Friis.

6. (Provst Rhodes Svar til Forv. Friis).

Naar jeg faaer at see, om Fibiger vil eller ikke vil giøre sin Benægtelses og Saligheds Eed for at befrie sig for den mod ham giorte offentlige Beskyldning, inden den ham af hans høje Øvrighed Hr. Biskopen forelagte Tid, da skal jeg efter højbemeldte Hr. Biskopens Ordre rigtig uden Hr. Forvalterens Mediation og uden at erindres af ham, tilskrive Hs Excell. Hr. Greven pp.

Uttersløv den 9 December 1781.

Rhode.

7. (Sognepræst Thoring til Provst Rhode).

Velærværdige Højlærde

Højstærede Hr. Provst Rhode.

De ville behage at erindre, at paa det Document, som mig den 21 Nov. h. a. ved tvende Degne blev forkyndet i Anledning af Skoleholder Fibigers Afsættelse fra begge sine Embeder, og udi hvilket Document jeg efter den derudi paaberaabte S. T. Hr. Biskopens Villie og Ordre var bleven paalagt at skulle igien see Skolen forsynet med en duelig Person i bm^{te} Fibigers Suspensions Tid paa en 3 a 4 Uger, indtil hans Sags nærmere Udfald, jeg da ved min Paategning paa samme Document yttrede dette Ønske, at Hr. Provsten i denne min Forlegenhed ville assistere mig med Deres videre Betænkning, hvorledes det bedst for mig kunde foranstaltes at faae Skolen i omtalte Fibigers Suspensions Tid forsynet. Men da jeg endnu ikke har faaet denne forlangte Hr. Provstens Betænkning til videre Foranstaltning i denne Sag; jeg desuden har Aarsag til at befrygte, at Tiden vil gaae længere hen end de fastsatte 3 a 4 Uger, inden Skolen igien bliver forsynet, hvilket dog ikke kan være at forsvare i denne saa beqvemme Skoletid for Børnene; saa skulle jeg ikke ermangle, herved at udbede mig af Deres Velærværdighed Hr. Provsten, det De ville enten lade mig tilstille Hr. Biskopens egenhændige Ordre til mig i den Sag, eller i Mangel deraf en af Hr. Provsten verificeret Gienpart af samme, af den Aarsag, at jeg kan tilstille og fremvise denne

Ordre for Skolens høje Patron og Herskab til Efterretning, hvorledes Herskabet da ville finde for got at beordre Skolen igien forsynet med en duelig Person. I Mangel heraf maa jeg med næste Post anmelde denne hele Skolesag for Hr. Biskopen og Skolens høje Herskab i sin rette og sande Beskaffenhed, for saaledes at befrie mig selv i Tiden, i fald nogen Klage over Skolens Forsømmelse, som ventelig vil skee, skulle indløbe. I Forventning af Hr. Provstens ærede Svar forbliver —

Horslunde den 5 December 1781. T. C. Thoring.

8. (Provst Rhode til Sognepræst Thoring).

Min Betænkning, som i anførte Hr. Thorings Skrivelse til mig forlanges, er D. V. vidnesfast ved to Mænd bekiendtgjort sidstleden 21 Nov., og ligesaadan er endnu min Betænkning. Da Fibiger formedelst sin Forbrydelse (den han hidtil ikke lovlig har fralagt sig) er efter Hans Højærv. Hr. Biskopens Befaling af mig suspenderet, saa kunne Deres V. nok indsee, at De som Præst og omhyggelig Sielesørger er just den nærmeste til at sørge for, at de unge ikke i deres Læsning forsømmes, hvilket man gjorde sig forvisset om, at fra bem^{te} Fibigers Suspensions Dag, saavit Deres Tid og Ævner har strakt sig, var skeet; thi Obsequium skyldes vel Øvrighed, ogsaa udi Horslunde. Er nogen Forsømmelse med Skolen i Horslunde skeet, som De anmelder, skal vist Skylden returnere paa D. Velærv., og hverken Deres Procurator eller Fibigers Venskab og Venner frie Dem, og De skal med al Deres Udfund — ikke bringe mig bag Lyset. Er slig Forsømmelse skeet, saa maa jeg troe, at en sær Egen-sindighed er Skyld.

Utterslöv den 9 December 1781.

Rhode.

9. (Biskop Ramus til Provst Rhode).

Pro memoria! Paa Hr. Provstens Pro Memoria af 4 Dec. næstleden, Skoleholder Fibiger angaaende, meldes udi Giensvar, at jeg holder mig til min forrige resolution af

den 14de f. M., og saafremt Fibiger ikke kand befrie sig med sin Benægtelses Eed efter Loven for den af den besvangrede Qvinde giorte offentlige Bekiendelse paa ham som hendes Barnefader, har han forbrudt sit Embede og bør udvises af Skolen, og en anden af vedkommende Skole Patron, som det til den Ende vil tilmeldes, i hans Sted beskikkes; forresten har Hr. Provsten ey videre dermed at befatte sig; thi Bøderne tilkomme Dem ikke i saa Fald at inddrive, da de ikke tilhøre fattige Præste Enker, som efter Loven allene ere forundte de Bøder for Leyermaale, som begaaes paa Præstegaardenes Grunde.

Odense den 12 December 1781.

Jacob Ramus.

Til Hr. Provst Rhode i Utterslef.

10. (Grev Reventlow til Provst Rhode).

Pro memoria. Da Amtmændene i deres Amter og Greverne paa deres Grevskaber ifølge den allernaadigst udgangne Skoleforordning af 23 Janv. 1739 ligesaavel som Provsterne og Biskoperne ere at ansee som Skolemesternes Øvrighed, og disse saavelsom hine er tillagt det fornødne Tilsyn med dem, saa synes det at flyde af Sagens Natur, at baade geistlig og verdslig Øvrighed bør i alle Tilfælde af nogen Vigtighed handle efter forud tagen Aftale med hinanden. Efter det Begreb, som er grundet paa Billighed, har Deres Velærværdigheds Procedur mod Skoleholder Fibiger, som tildeels af den mig af Dennem givne Communication af Hans Højærv. Biskop Ramuses Brev er skeet efter hans Ordre, ikke kundet andet end falde mig uventet, saameget mere som ved samme Horslunde Skoledistrict allerede er berøvet den fornødne Underviisning i 4 Uger, og formedelst Procedures inconformité mod de kgl. Anordninger endnu ved den deraf flydende Proces mod Skoleholderen kunde berøves en meget længere Tid, om ikke jeg vilde søge at forebygge dette uopreislige Tab for Ungdommen. Jeg maa sige, at denne Procedure har været mig endnu mere uventende i Henseende til hans Suspension som Organist, da

hand som Organist er ganske og alene en veltlig Person og altsaa er Hr. Provsten og Biskopen gandske og aldeles uvedkommende. Jeg har, da jeg indsaae, at Forgangen i hele Sagen var noget overilet, og ikke vilde skride til noget, som kunde være Deres Velærværdighed ubehageligt, anmodet min Forvalter om at tilspørge Dem om Aarsagerne, hvorfor De saaledes har forbigaaet mig, uden at jeg veed, at De kunde have nogen Grund dertil, men Deres Velærv. Svar har ikke givet nogen tilfredsstillende Oplysning. Jeg maae derfor endnu engang bringe Deres Velærv. den hele Sag i Erindring, og bede Dem om, med Hs Højærværdighed at overveje, om De ere beføjede til at afsette Skoleholder Fibiger, saalænge som hans Forseelse ikke er beviisliggiort, og, om han ikke som enhver skyldig bør overbevises at være skyldig, istedenfor at De har paalagt ham ved Eed at bevise hans Uskyldighed; og videre, om De ikke finder, at jeg, og ikke De burde have suspenderet ham fra hans Forretninger som Organist, da jeg alene kan af- og indsætte ham, og hans Tieneste er af den Beskaffenhed, at jeg kan ophæve den, naar jeg vil. Om jeg ikke havde saa¹⁾ megen personlig Højagtelse for Deres Velærv., som Hs Højærv. Biskopen til, at jeg ville foraarsage Dem den mindste Ubehagelighed, saa havde jeg allerede henvendt mig til det danske Kanzellie med Klage over alt det her anførte, men da jeg er overbeviist om, at det, som er skeet, er alene skeet af Overilelse, og ikke for at tilegne sig Rettigheder, som tilkommer mig, saa ønsker jeg intet mere, end at afgjøre Sagen ved det at De frafalder det, som jeg troer at være uden for sin rette Orden, og i den Henseende agter jeg ikke at gjøre noget videre Skrit, forinden jeg har faaet Deres behagelige Svar. Jeg skulde da foreslaae, at Fibiger lovligen maa actioneres til sit Embedes Forbrydelse som Skoleholder, og vil, om det skulde finde Deres Bifald, anmode Hr. Thoring om at constituere indtil Sagens Udfald en Skoleholder i hans Sted. Skulde dette mit Forslag ikke antages, da maa jeg bede om nærmere Efterretning, naar

¹⁾ bør være for.

De removerer b^{te} Skoleholder, og udbede mig Biskopens paa Afsettelses Dommen paategnede approbation, forinden jeg tør befatte mig at sette en anden Skoleholder i hans Sted, da jeg da vil ansee Sagen som Particulair mellem Dem og Biskoppen paa den ene og Fibiger paa den anden Side, om han skulde paaanke Dommen.

Kiøbenhavn den 22 Decbr. 1781.

C. D. Reventlow.

11. (Provst Rhode til Grev Reventlow).

Underdanigst Svar.

Efter til mig indkomne Breve angaaende Msr. Fibiger, hvilke jeg alle efter min Pligt har refereret Hans Højærv. Hr. Biskopen, har Hr. Biskopen behaget at svare mig anden gang saaledes (se Brevet 9). Dette vil nok blive vist, at en geistlig Mand, og det var Fibiger ihenseende til begge sine Embeder, saasnart han angives, som denne er af Sognepræsten Hr. Hahn, som offentlig for en heel Menighed udlagt Barnefader, ikke længere kan betiene geistlige Embeder; enten han vil suspendere sig selv eller lade sig suspendere af sin Øvrighed, indtil aflagt Benægtelses Eed; og hvor ubegribeligt er det for mig, at Fibiger ei endnu har gjort det. Hr. Thoring sagde mig ved Samtale (til Fibigers Forsvar), at eet var, hvad een vilde, og et andet, hvad man kan gjøre; men Fibiger har jo dog ikke Dispensation fra kongelige Love. — Jeg kan jo ikke actionere Fibiger videre, og jeg er vis paa, at Forvalter Friis, om jeg talede med ham, vil strax indsee Rigtigheden baade i Proceduren, saa og Conformiteten med de Geistligheden vedkommende Anordninger. Deres H. Gr. Excellence behager at skrive, Fibiger som Organist at være en verdslig Person og Hr. Biskopen ganske uvedkommende. Det er neppe et Aar siden Magistraten i Nachschou. vilde holde Skifte efter Organisten der; jeg forespurgte mig [hos det] Kongel. Gejstligheden vedkommende Collegium, og det blev strax erklæret, at han skulde ansees som gejstlig Mand. Og Organisten er, medens

han er ved Gudstienesten i Kirken, ligesaa gejstlig som Degnen og mere end andre Kirketienere, som: Klokker, Graver pp. Fibiger var hos mig samme Dag han blev til Barnefader udlagt (thi han vidste, hvorfra veed jeg ikke, at han vilde blive udlagt). Jeg raadte ham, hvad han skulde gjøre, men vilde ikke lyde mig, og tog saa over til Kiøbeløv Kirke, hørende altsaa selv hvad der passerede, og det var den 7 Octobr. f. A. Uagtet Rygtet taugde baade Hr. Thoring og jeg, indtil Brev indløb fra Præsten i Kiøbeløv, hvorefter jeg strax burde suspenderet ham, men gjorde det ikke førend indhentet Hr. Biskopens Ordre, og dermed fik han Tid til 21 Nov., altsaa var ikke nogen Hastighed eller Overilelse i den hele Sag, intet mindre, her var Tid nok for Fibiger at legge Beskyldningen fra sig; han var endog i Embedet længere, end han burde været, næsten en Maaned. Proces, som Deres Excell. melder om, med Fibiger, veed jeg intet af, vil og aldrig troe, at Fibiger er saa ubetænksom at søge mig dermed, mig, som intet har gjort uden efter den Eed, jeg som Provst har gjort, saa og efter min Pligt at adlyde min af Hs Ma^t beskikket højest Øvrighed, nemlig min Biskop. Om Fibiger vil søge med Proces Præsten i Kiøbeløv, det kunde have mere Grund. Den hele Sag kommer i sin rette Orden, om Deres Højgrevelig Excell. behager at tilskrive efter Deres solide Indsigt Forvalter Friis og Præsten i Horslunde med Overtydning.

Uttersløv den 1 Janv. 1782.

Rhode.

12. (Grev Reventlow til Provst Rhode).

Pro memoria. Da jeg alletider har været overbeviist om, at Deres Velærværdighed vilde søge at rydde alle Ubehageligheder i paakommende Tilfælde af Vejen, og i denne min Tanke ved Deres seeneste Skrivelse af 1 Januarii endnu mere bestyrkes, saa har jeg, da jeg erfahrer, at Biskopen vedbliver sin tagne Beslutning angaaende Skoleholder Fibigers Afsettelse som Skoleholder, besluttet at lade denne Sag jævne sig selv og bedet Hr. Thoring at vilde søge at foreslaae et dueligt Subject i Fibigers Sted, som der kunde con-

stitueres. indtil det med fuldkommen Vished kand vides, enten Fibiger vil lovligen forfølge sin Sag eller vil vige sit Embede. Hvad Organist Tjenesten angaaer, da for ikke at komme i nogen Stridighed, om samme skal være gejstlig eller verdslig, da ophæver jeg samme nu gandske, indtil jeg faaer Lejlighed til at forenes med Biskopen eller Deres Velærværdighed, om enten den skal være det ene eller det andet, hvortil De vil finde, at jeg har fuldkommen Føye, saasom jeg af egen god Villie, uden at være forbunden dertil, har holdet Organist. I øvrigt forsikkrer jeg Deres Velærværdighed, at jeg alletider vil gjøre mig en Fornøjelse af at være Dennem til nogen Tieneste, og at jeg i alle Tilfælde vil søge paa min Side ogsaa at gaae alle Ubehageligheder af Vejen. For Deres gode Ønske til det nye Aar er jeg Dennem meget erkientlig, og forsikkrer, at jeg alletider vil tage den største Deel i Deres og Families Velgaaende, forblivende med megen Højagtelse

Deres Velærværdigheds ydmyge Tiener

C. D. Reventlow.

Kiøbenhavn den 12 Januarii 1782.

Til Hr. Provst Rhode.

13. (Biskop Ramus til Grev Reventlow).

Pro memoria. Deres Excellences til Provsten Hr. Rhode i Utterslef under 22 Dec. f. A. aflagte Pro memoria, Skoleholder Fibiger i Horslunde angaaende, er mig fra Provsten bleven tilsendt. Det gjør mig ont deraf at erfare de ufordeelagtige Tanker, Deres Excell. derudi har yttret om mig og mit Forhold med bem^{te} Skoleholders Suspension, som De anseer at være skeet af Overilelse og til Fornærmelse imod Dem som Amtmand i Deres Grevskab, med hvem som Skoleholderens verdslige Øvrighed det forud burde været aftalt, med videre. Saa langt det er og skal stedse være fra mig at begaae noget i mit Embede af Overilelse, eller til Fornærmelse for nogen enten høje eller lave i den mindste Maade, saa langt er det fra, at det i denne Begivenhed af

mig er skeed, da jeg derudi ligefrem har forholdet mig efter mit Embeds Medfør, Lovens og de kongel. Anordningers Tilhold. Skoleholder Fibiger er den 17de Søndag efter Trinitatis sidstafvigte i Kiøbelef Kirke offentlig bleven udlagt til Barnefader ved en Huusmands Dotters der af Sognet, Kiersten Juels, uægte Barns Daab; dette er af Sognepræsten Hr. Hahn bleven anmeldt for Herredsprovsten Hr. Rhode, og fra ham igien til mig, derpaa har jeg efter min Pligt strax tilskrevet Provsten og beordret ham at lade bem^{te} Fibiger suspendere fra sin Skoleholder- og Organisttjeneste, som ikke siger andet, end at hand skal entholde sig fra at forrette noget i sine Tienester, førend hand efter Loven har befriet sig fra denne Beskyldning, saaledes som det kongel. Rescript om Gejstlige Suspensioner af 8de December 1741 befaler; derved har jeg ikke afsadt ham fra hands Tienester eller, som det hedder i højstbem^{te} Rescript, fra sammes Beneficier, men saasnart hand drister sig til paa lovlig Maade at befrie sig med sin Eed, kan hand forrette samme som tilforn, og Suspensionen eller Forbudet bliver derved igien ophævet. At hand tillige er suspenderet som Organist, er skeet og burde skee, fordi en Organist er en Kirkebetient, der skal opvarte ved den offentlige Guds-tjeneste i Kirken og saaledes ansees for en gejstlig Person, ligesom hand og sorterer under gejstlig Jurisdiction. Organisttjenesten i sig selv staaer det Deres Excellence frit for at giøre med, hvad De vil, men den Person, som antages til at forrette den, bør være uberygtet og ikke til Forargelse. Til at befrie sig med sin Eed efter Loven, om han fandt sig uskyldig, har jeg forelagt ham en Tid af 4 Uger, som og kunde være tilstrækkelig nok dertil, og ladet Sognepræsten tilkiendegive, at hand vilde sørge for, at Skolen ved en anden imidlertid kunde blive forsynet. Deres Excellence formener, at hands Forseelse først burde bevises, førend hand kunde suspenderes, men jeg maa spørge, hvorledes skal en Sag af denne Beskaffenhed, der begaaes saa hemmelig i Eenrum imellem 2de Persohner, kunde bevises? Ved Vidner kunde det ikke skee, og paa hvad Maade ellers, veed jeg ikke; men just fordi Gierningen ikke kand bevises, derfor

skal hand befrie sig med Eed, derfor siger Loven pag. 937 art. 5te om den, som beligger anden Møe eller Enke: „siger hand ney for Gierningen, og hun kan hannem det ey overbevise, da væрге hand sig derfor med sin Eed“. Kunde det altsaa overbevises ham, behøvedes ingen Eed, og denne blev det ham i saa Maade heller ikke af nogen Dommer tilladt at giøre. Veed da Fibiger sig uskyldig i denne Forseelse, hvorfor vil hand væрге sig ved at betiene sig af Lovens beneficium i dette fald; men man har Aarsag at troe det modsatte, da det lader, som han ikke kand giøre den med en god Samvittighed, siden hand trækker det saalænge hen og søger ved saamange Indvendinger at undslaae sig derfra. Hvad Deres Excell. behager at melde: Amtmændene i deres Amter og Græverne i deres Grevskaber ere tillige Skoleholdernes Øvrighed, er gandske rigtigt og mig meget vel bekiendt, men hvorvidt Amtmændene concurrere i Skolevæsenet, viser ikke alene Loven, men især den anførte Skoleforordning af 23 Janv. 1739, nemlig „i alt hvad som angaaer Skolens Indretning, Skolehuset, dets Vedligeholdelse, Skoleholdernes Løn og Underholdning“, med videre, som bem^{te} Skoleforordnings 15te Post bestemmer. Men Biskopen skal have den generelle Opsigt over „Skoleholdernes Forhold, saasom deres Forbrydelser og Forseelser i deres Levnet, Forsømmelse i deres Embede eller Uduelighed dertil,“ altsaa var mit Embede egentlig og alene vedkommende at at antage mig denne Sag, som angaaer Skoleholder Fibigers Forseelse i hans Levnet; og haaber jeg, Deres Excellence af forestaaende vil ved nøyere Overvejelse finde, at min procedur i dette fald ikke har været overilende eller ulovlig. Jeg er og overbeviist om, at jeg herudi har handlet efter mit Embedes Medfør. Jeg vedbliver ogsaa aldeles det samme og paastaaer, at Fibiger bør befrie sig med sin Eed efter Loven for den paa ham giorte offentlige Bekjendelse, om hand dertil trøster sig, og i vidrig Fald at forvises og afsettes af Provsten fra sit Skole Embede, efter Skoleforordningens 17de Post. Jeg er ogsaa forsikret om, at Deres Excellence Selv vil bifalde det, og at De er altfor retsindig og veltænkende til, at De skulde give ham noget Medhold,

men meget mere, som hands høje Herskab og Øvrighed, befale ham at gjøre en Ende paa Sagen, og ikke længere ved utidige Udflugter opholde den, da han dog ikke paa anden Maade kand undgaae. — —

Odense den 19 Januarii 1782.

Jacob Ramus.

14. (Edsaflæggelsen).

Christian Ditlew Dall, Kongel. Maj^{tes} Birkedommer og Skriver udi Grevskabet Christianssæde, gjør vitterligt: at Aar 1782 den 1ste Februarii mødte for Retten tvende Mænd, Jens Olsen fra Mageltving og Hans Pedersen fra Bønned, som ved Lovens Eed bekræftede lovlig her til Retten idag at have indstævnt Kiersten Nielsdotter i Kjøbeløw efter et skriftlig Stævnemaal saa lydende:

Da et Fruentimmer ved Navn Kirsten Nielsdotter og nu værende i Kjøbelew Sogn og Bye haver sidstafvigte 17de Søndag efter Trin. udi Kiøbeløw Kirke ladet mig udlegge som Barnefader til hendes uægte Drengbarn, saa, da slig Beskyldning er gandske ugrundet, nødsages jeg herved at lade Eder benævnte Kirsten Nielsdotter med Hosbonde som Værge indstævne at møde inden Grevskabet Christianssædes Birketings Ret Fredagen den 1ste Februarii førstkommende, for der at anhøre min afliggende Benægtelses Eed paa, at jeg ei haver været Aarsag udi bemeldte Eders Besvangrelse, men derimod er i slig Forseelse gandske uskyldig, og hvorefter jeg ved endelig Dom forventer ikke alene Befrielse for al videre Tiltale, men endog Satisfaction for mod mig som uskyldig for meer (!) skammelig og fornærmelig Paasagn.

Horslunde den 15 Januarii 1782.

M. Fibiger.

Fremlagt og afhiemlet i Grevskabet Christianssædes Birkeret den 1. Febr. 1782.

Dall.

Dernæst fremstoed den som Barnefader beskyldte Fibiger og erbød sin Benægtelses Eed efter Lovens og Rettens derpaa grundede Forskrift. Hvornæst Lovens Ord blev oplæst, med alvorlig [Formaning] til fremstillende sig for Mened at vogte.

Derpaa hand, bemeldte Fibiger, med oprakte Fingre aflagde Lovens Eed og derunder bevidnede: ikke at have havt saadan legemlig Omgang med indstævnte Kirsten Nielsdotter, at hand derefter kunde være hendes Barnefader, men for hende var aldeles fri. Og saaledes blev det passerede, da ingen efter Paaraabning havde videre at fremføre, paa Begiering sluttet og beskreven bevilget.

Saaledes passeret bevidne de nærværende Stokkemænd:
Clemen Jonsen, Peder Christiansen, Peder Thomasen, Frands Christiansen og Simon Albretsen af Tiersted, Peder Christophersen fra Skiørringe, Jens Rasmussen fra Weyleby og Rasmus Hansen fra Opager.

Til ydermere Bekræftelse under Rettens Haand og Segl.

Actum ut supra.

C. D. Dall.

Anm. 1. Skoleholder Mattias Fibiger, som 1771 blev gift i Horslunde med Pernille Rasmusdt., med hvem han havde i det mindste 10 børn, formoder jeg er en søn af Jørgen Fibiger, som i flere år var skolelærer i Ubberud, før han 1760 blev kaldet til degn i Hillerslev, † 1776.

- 2. Prokurator Johannes Forbus Friis, f. i Nakskov 1749, en søn af købmd. Bertel Friis, døde ²⁴/₁ 1815. Han blev ⁹/₇ 1784 gift med biskop Balles søster Karen, † 1808 (f. ²⁸/₄ 1748), som da var enke efter snedker Hans Ravn. — Friis blev Birkedommer 1787.
 - 3. Forvalteren på Pederstrup Johan Kristian Friis var ikke en broder, men vistnok en fætter til forrige.
-